تۇغما س ھېكايىلەر

بېخىل

شىنجاڭ خەلق باش نەشرىياتى
قەشقەر ئۇيغۇر نەشرىياتى

تۇگمەس ھېكايىلەر

بېخىل

رەسسامنى سىزغۇچى: مەخمۇتجان تۇردىنىياز

شىنجاڭ خەلق باش نەشرىياتى
قەشقەر ئۇيغۇر نەشرىياتى

该书以书配碟形式出版的维吾尔民间故事有声漫画集《讲不完的故事》系列作品。

پىلانلىغۇچى: **ئەركىن ئەمەت**
مۇرات ئوبۇلقاسىم
مۇھەررىرى: **مەريەمگۈل تۇرسۇن**
مەسئۇل مۇھەررىرى: **دىلبەر ئابدۇرېھىم**
گۈزەل سەنئەت مۇھەررىرى: **ئەمرۇللا ئەنۋەر**
مەسئۇل كوررېكتورى: **رىزۋانگۈل ئابلەت**

تۇڭسمەس ھېكايىلەر

بېخىل

رەسسامنى سىزغۇچى: مەخمۇتجان تۇردىنىياز

نەشرىيات: شىنجاڭ خەلق باش نەشرىياتى
قەشقەر تۇيغۇ نەشرىياتى

تېلېفون: 0998 - 2653927

ئادرېسى: قەشقەر شەھرى تاربوغۇز يولى 14 - قورۇ

پوچتا نومۇرى: 844000

تارقاتقۇچى: شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسى

زاۋۇت: شىنجاڭ يىلۇڭ باسما چەكلىك شىركىتى

فورماتى: 1230 × 880 م م 1/16

باسما تاۋىقى: 2.75

نەشرى: 2015 ـ يىلى 4 ـ ئاي 1 ـ نەشرى

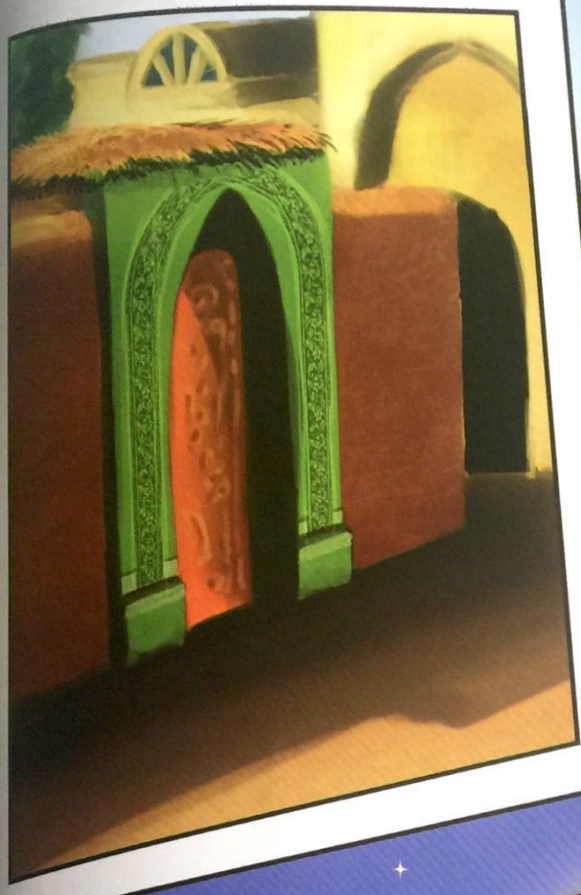
بېسىلىشى: 2015 ـ يىلى 4 ـ ئاي 1 ـ بېسىلىشى

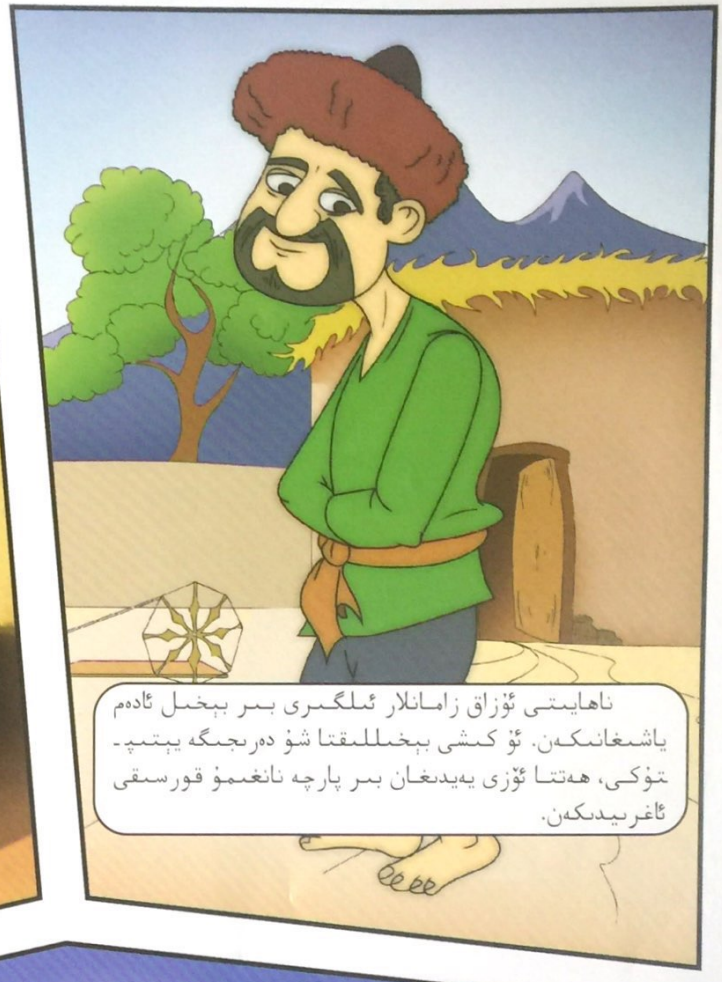
باھاسى: 18.00 يۈەن

مۇندەرىجە

بېخىل..... 2
مىس قازان 8
ئىككى ئالدامچى..... 24
قارا مۇقچىنىڭ پىيىزى..... 36

بېخىل

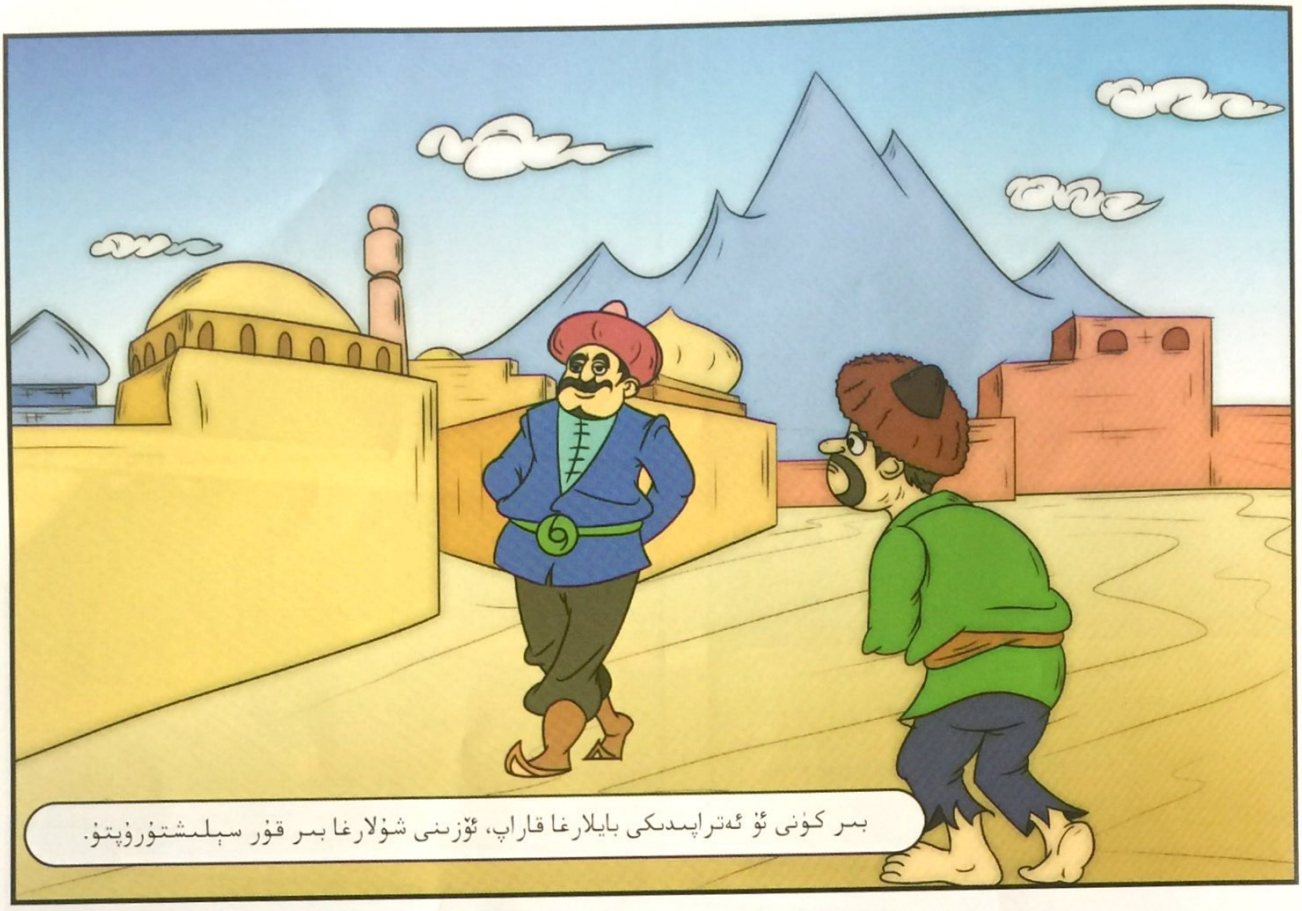

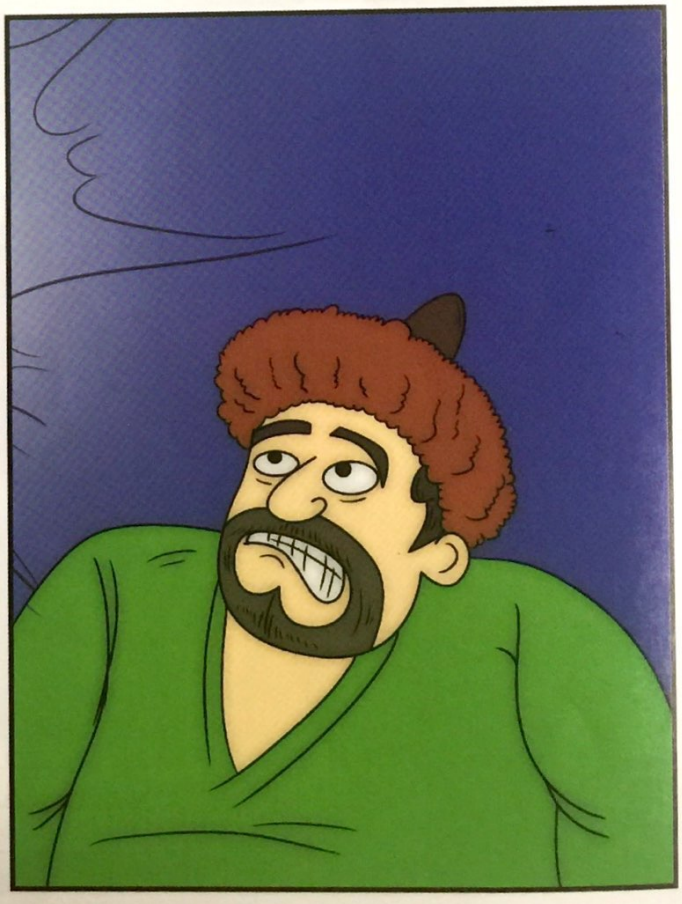

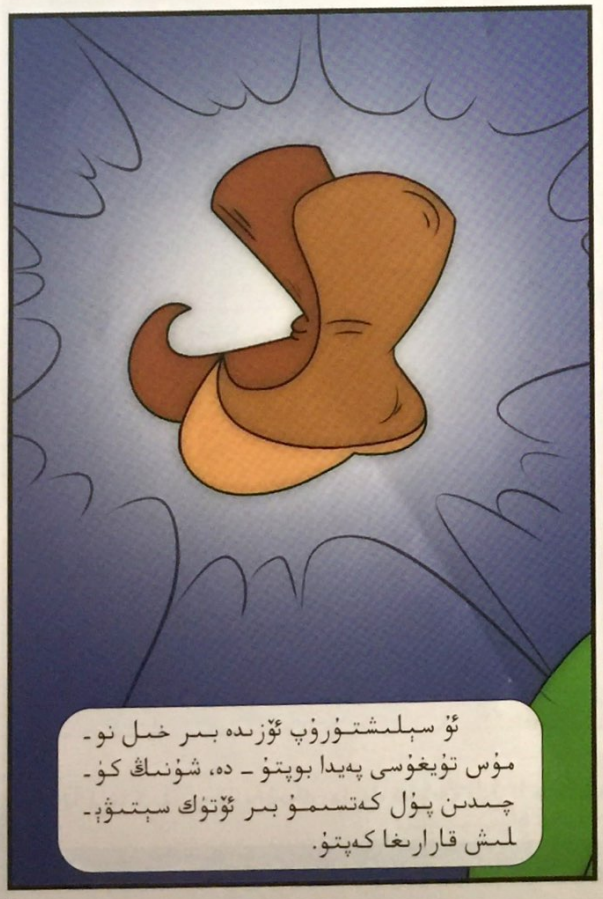
ناھايىتى ئۆزاق زامانلار ئىلگىرى بىر بېخىل ئادەم ياشىغانىكەن. ئۇ كىشى بېخىللىقتا شۇ دەرىجىگە يېتىپ-تۇكى، ھەتتا ئۆزى يەيدىغان بىر پارچە نانغىمۇ قورسىقى ئاغرىيدىكەن.

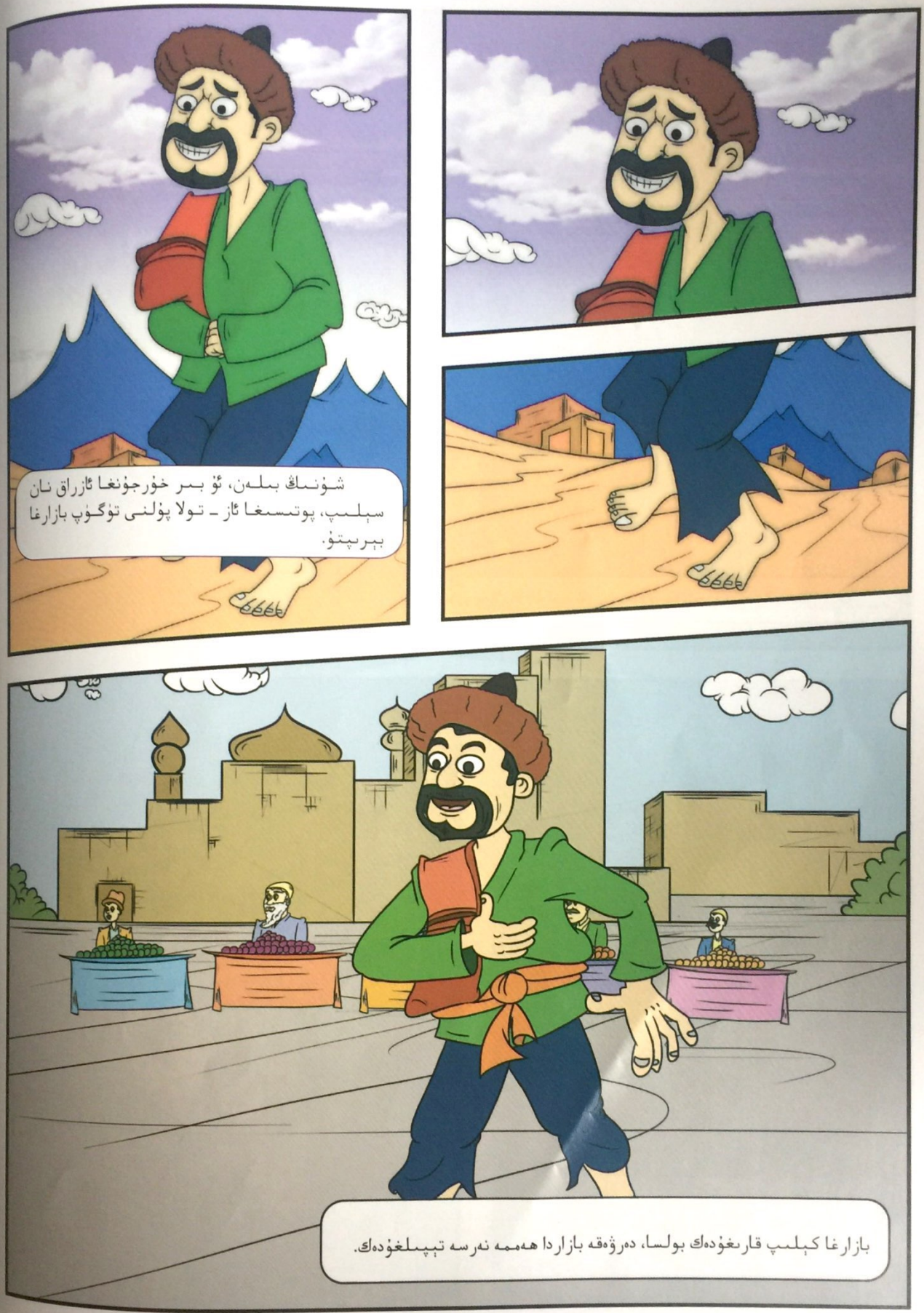

تاماقنىمۇ پەقەت ئاچلىقتىن ئۆلمەسلىك ئۈچۈنلا يەيدىكەن. شۇنداق قىلىپ، بۇ ئادەم ھەممە نەرسىنى تېجەپ يۇرۇپ نۇرغۇن مال ـ مۈلۈك، بايلىق توپلاپتۇ.

بىر كۈنى ئۇ ئەتراپىدىكى بايلارغا قاراپ، ئۆزىنى شۇلارغا بىر قۇر سېلىشتۇرۇپتۇ.

ئۇ سېلىشتۇرۇپ ئۆزىدە بىر خىل نو-
مۇس تۇيغۇسى پەيدا بوپتۇ - دە، شۇنىڭ كۈ-
چىدىن پۈل كەتسىمۇ بىر ئۆتۈك سېتىۋې-
لىش قارارىغا كەپتۇ.

شۇنداق بىلەن، ئۇ بىر خۇرجۇنغا ئازراق نان سېلىپ، پوتىسىغا ئاز - تولا پۇلنى تۇگۇپ بازارغا بېرىپتۇ.
بازارغا كېلىپ قارىغۇدەك بولسا، دەرۋەقە بازاردا ھەممە نەرسە تېپىلغۇدەك.

ئۇ بازارنى كەچ كىرگۈچە ئايلىنىپتۇ ۋە نۇرغۇن ئۆتكىلەرنى كۆرۈپتۇ، تاللاپتۇ، ئەمما پۇلنى قولدىن چىقارغۇسى كەلمەي قاتتىق ئازابلىنىپتۇ.

كەچ كىرگەندە ئۇنىڭ ئەتراپىغا بىرقانچە دەللال ئولىشىپتۇ، ئۇلار نۇرغۇن تالاش ـ تارتىش، سالالار بىلەن ئاخىر بىر سودىگەرنىڭ بىر جۈپ ئۆتۈكىنى بۇ بېخىلغا 30 تەڭگىگە سودىلىشىپ ئېلىپ بېرىپتۇ.

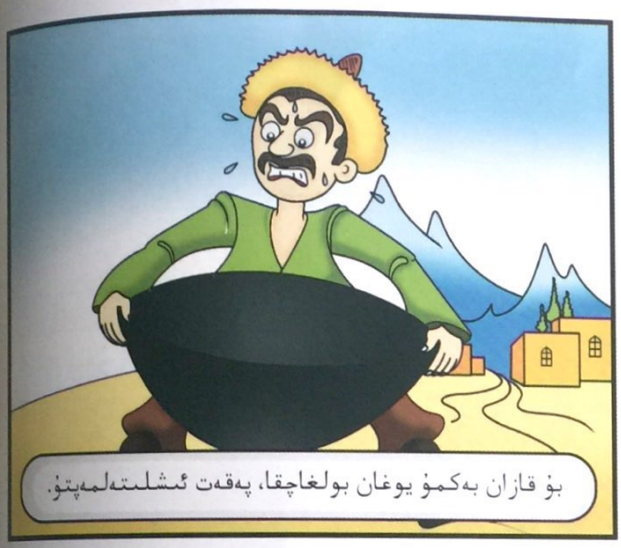
شۇنىڭ بىلەن بېخىل ئۆتۈكنى ئاۋايلاپ سۈرتۈپ، كىشىلەرنىڭ كۆزىچە پارقىرىتىپ كىيىپ، غاچىلداتقان پېتى يېزىسىغا قاراپ مېڭىپ كېتىپتۇ.

ئۇ ئادەملەر ئاز، چەت بىر يەرگە كەلگەن-دە، ئۆتۈكنى يېشىپ خۇرجۇنغا ساپتۇ - دە، يالاڭئاياغ ھالدا يولىغا راۋان بوپتۇ.
ئۇ كېتىۋېتىپ، چوڭقۇر ۋە كەڭرەك بىر ئېرىققا دۇچ كەپتۇ.
ئۇ ئېرىققا قاراپ: «توختا، كۆچەپ سەكرىسەم، بەلكىم ئۆتۈپ كېتەلىشىم مۇمكىن» دەپ ئويلاپتۇ ۋە بارلىق كۈچىنى يىغىپ سەكرەپتۇ.

بېخىل «پولتوك!» قىلغان ئاۋاز بىلەن تەڭ سۇنۇك ئوتتۇرىسىغىلا چۈشۈپتۇ ـ دە، ئېرىقنىڭ ئىچىدىكى بىر ئۆچلۈق قوزۇق پۇتىغا سانجىلىپ كېتىپتۇ.
ئېرىقتىكى سۇ قىپقىزىل قانغا بويىلىپ، ئۇ ئاغرىق ئازابىدىن ئۆزىنى قويىدىغانغا جاي تاپالماي قاپتۇ. بېخىل تىرىشىپ ـ تىرمىشىپ يۇرۇپ، مىڭبىر مۇشەققەتتە قىرغاقتا چىقىپ پۇتىنى قۇچاقلىغان پېتى بىر ھازاغىچە ۋايجانلاپتۇ.
بېخىل بىر ئازدىن كېيىن ئېسىنى يىغىپ پۇتىغا سەپسېلىپ قارىسا، ھەقىقەتەن خېلى بەكلا زەخمىلەنگەنىكەن. بۇ ئەھۋالنى كۆرۈپ ئۆز ـ ئۆزىگە: «ھېلىمۇ ياخشى ئۆتۈكىنى سېلىۋېتىپتىكەنمەن، ئەگەر بۇ ئەقىل كاللامغا كەلمىگەن بولسا، 30 تەڭگىلىك ئۆتۈكۈم مۇشۇ يەردىلا تۇگىشىپ 30 تەڭگەمۇ بىكارغا كەتكەن بولار ئىكەن» دەپتۇ. شۇنىڭ بىلەن، ئۇ ئاستا ئورنىدىن تۇرۇپ، ئاقسىغان پېتى خۇرجۇنىنى مۇرىسىگە ئارتىپ ئۆيىگە راۋان بوپتۇ.

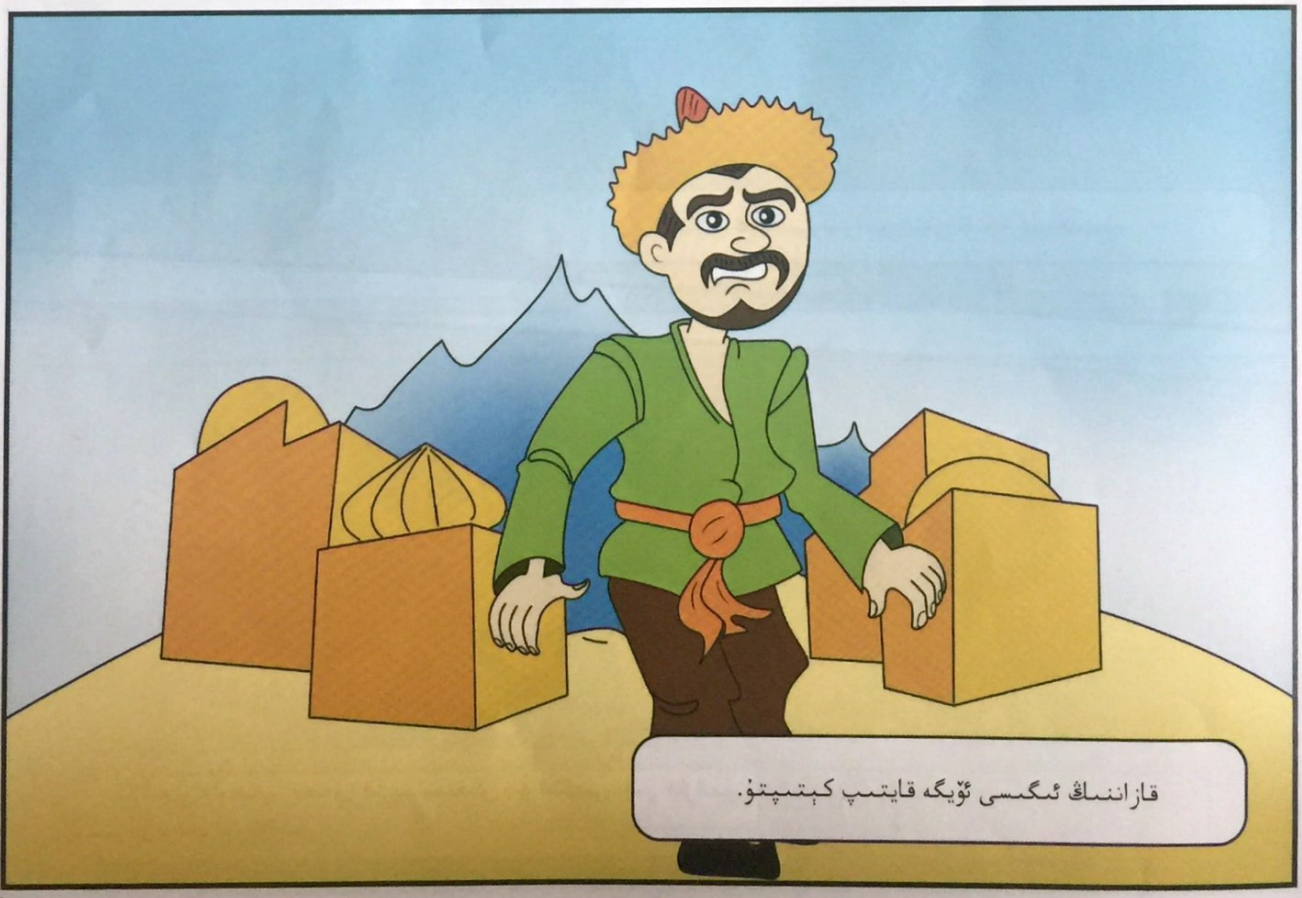
مىس قازان

بۇرۇنقى زاماندا بىر ئادەمنىڭ مىس داش قازىنى بار ئىكەن.

بۇ قازان بەكمۇ يوغان بولغاچقا، پەقەت ئىشلىتەلمەپتۇ.

ئۇ ئادەم بۇ قازاننى قازانچىنىڭ دۇكىنىغا ئاپىرىپ، ئىككى قازان قىلدۇرماقچى بوپتۇ.

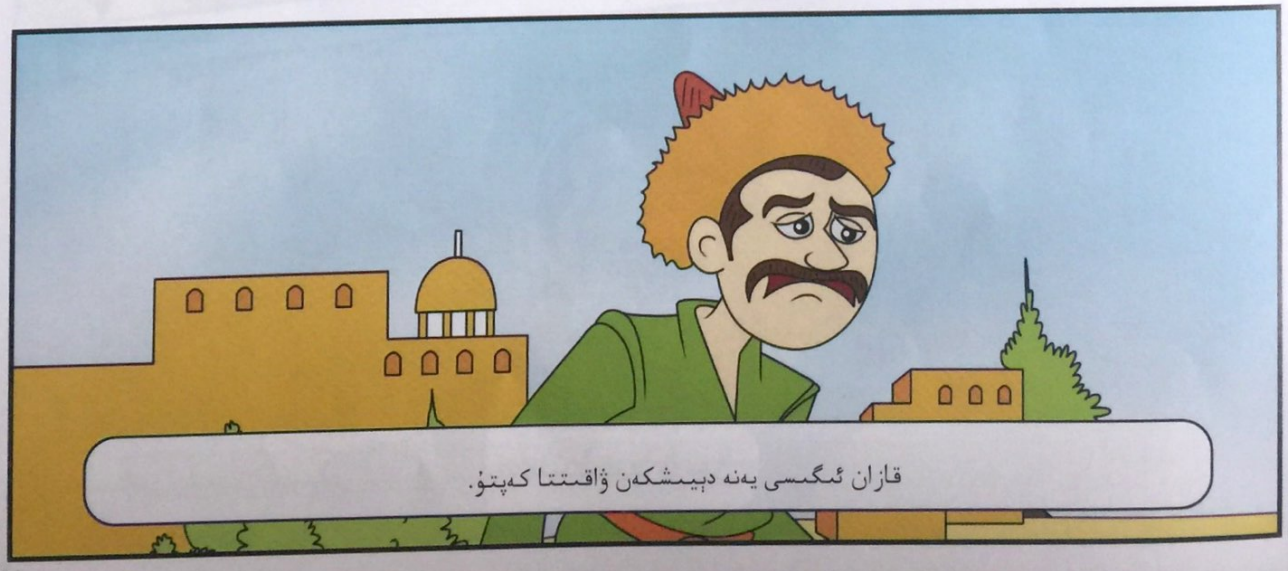

قازانچى بۇنى كۆرۈپ كۆڭلىگە باشقىچە بىر خىيالنى پۇ-
كۇپتۇ - دە: «ھە، بولىدۇ، ئىككى قازان قىلىپ بېرەي، بىر ھەپ-
تىدىن كېيىن كەلسىلە - ھە» دەپتۇ.

قازانىنىڭ ئىگىسى ئۆيگە قايتىپ كېتىپتۇ.

قازاننىڭ ئىگىسى ھەپتىدىن كېيىن كېلىپ سوراپتۇ: «ئۇستام، قازان پۈتتىمۇ؟»
«يوقسۇ، قازاننىڭ مىسى بەك بۇزۇلۇپ كېتىپتۇ، ئىككى قازان چىقمىغۇدەك جۇمۇ» دەپتۇ قازاڭچى. قازان ئىگىسى: «ئۇنداق بولسا، بىر قازان چىقار، بىر قازان بولسىمۇ ياساپ بەرسىلە» دەپتۇ.
ــ ماقۇل، ئۇنداق بولسا يەنە بىر ھەپتىدىن كېيىن كەلسىلە جۇمۇ» دەپتۇ قازانچى.
قازان ئىگىسى بىر ھەپتىنى ئۆتكۈزۈپ كەپتۇ.
قازانچى ۋايساپ: «ھەي، قارىمامدىغان بۇ ئىشنى، بىر قازانمۇ چىقمىدى» دەپ تۇرۇۋاپتۇ.

«ئۇنداق بولسا، ــ دەپتۇ قازان ئىگىسى بىرئاز ئىككىلىنىپ، ــ بىر چۆگۈنغۇ چىقار، ھېچ بولمىسا چۆگۈن ياساپ بەرگەن بولسىلا.»

«ھەر نېمە بولسا بىر ھەپتىدىن كېيىن كۆرەيلى، بولىدۇ، بىر ھەپتىدىن كېيىن كەلسىلە» دەپتۇ قازانچى يەنە.
قازان ئىگىسى ئۈمىدسىزلەنگەن ھالدا خوشلىشىپ ئۆيگە قايتىپتۇ.

قازان ئىگىسى يەنە دېيىشكەن ۋاقىتتا كەپتۇ.

قازانچى: «ۋاي ئاكا، چۆگۈنگە تۇشلۇقمۇ مىس يوق ئىكەن ئەمەسمۇ» دەپتۇ.
قازان ئىگىسى: «ھە، ئۇنداق بولسا، بىر قوشۇق يا-ساپ بەرگەن بولسىلا» دەپتۇ.
«ھە، ماقۇل، يەنە بىر ھەپتىدىن كېيىن كەلسىلە ئەمىسە» دەپتۇ قازانچى.

قازان ئىگىسى ئۆيىگە قايتىپ، دېمى ئىچىگە چۈشۈپ، يەنە بىر ھەپتە سۈكۈت قىلىپ ساقلاپتۇ.

قازان ئىگىسى كۈننى ساناپ بىر ھەپتىنى ئاران توشقۇزۇپ كەلسە،

قازانچى يەنە مۇنداق دەپتۇ: «ۋاي ئاكا، قوشۇق ياسىغۇ-دەكمۇ مىس چىقمايدىكەن ئەمەسمۇ!»

قازان ئىگىسى خاپا بولماي، يالۋۇرۇپ تۇرۇپ: «جېنىم ئۇستام، بۇ قازان ئاتا-بوۋىمىزدىن قالغان نەمۇنە ئىدى، شۇ قازانىنىڭ ئىزى يوقاپ كەتمىسۇن. ھېچبولمىغاندا بىر بىگىز چىقار، خاپا بولماي بىر بىگىز ياساپ بەرگەن بولسىلا» دەپتۇ. قازانچى «ماقۇل» دەپتۇ.

قازان ئىگىسى يەنە سەۋر قىلىپ ھەپتىدىن كېيىن كەپتۇ.

— ۋاي ئاكا، بىگىز قىلغۇدەكمۇ بىر نەرسە چىقمىدى جۇمۇ، — دەپ قاپاق-
نى تۇرۇپ ئولتۇرۇپتۇ.

قازانلىق ئىگىسى ئۆز ئىشىغا مىڭبىر پۇشايمان قىلىپ، دېمى ئىچىگە چۈشۈپ ئۆيىگە قايتىپ كەپتۇ.

ئويلا ـ ئويلا، توختا، بۇ قازانچى قاراپ تۇرۇپ يوغان بىر قازاننى يەپ كەتتى. مەن ئۇنىڭدىن بىر ئۆچۈمنى ئالاي، دېگەن يەرگە كەپتۇ، بىراق قانداق قىلىپ دەردىنى چەقىرىشنىڭ يولىنى تاپالماپتۇ.

قازانچى قازان ئىگىسىنى ساددا كۆرۈپ، بىر پۈتۈن قازاننى يەپ كېتەلمىگەنىگە تازا خۇشال بوپتۇ.

شۇنىڭ بىلەن، ئۇ ئۇيان ئويلاپ ـ بۇيان ئويلاپ شاگىرتىغا دەپتۇ: «ئۇ ئادەم نېمە دېسە ماقۇل دەيدىغان تازا ساددا ئادەم ئىكەن. بىز ئۇنىڭ قازىنى بىلەن قانائەتلەنمەي: ‹قازىنىڭنى بۇزۇپ ئىككى قازان قىلىشقا، ئاندىن بىر قازان قىلىشقا، ئارقىدىن چۆگۈن قىلىشقا، ئۇنىڭدىن كېيىن ئۇمۇ بولماي قوشۇق قىلىشقا، ھەتتا بىگىز قىلىشقا بىرقانچە كۈن ئەمگەك قىلدۇق، شۇ ئەمگىكىمىزنىڭ ھەققىنى بېرىۋېتىڭ› دەپ ئۇنىڭ ئۆيىگە بارايلى!»

شۇ مەسلىھەت بويىچە، بىر كۈنى قازانچى شاگىرتى بىلەن قازان ئىگىسىنىڭ ئۆيىگە بېرىپتۇ. ئۇ ئىككى تاغارنى ئېشەككە ئارتىپ ھېلىقى قازان ئىگىسىنىڭ ئىشىكىنى قېقىپتۇ.

يولدا كەلگۈچە قازانچى شاگىرتىغا: «مەن ئىككى تاغارنى كۆتۈرۈپ ئۇنىڭ ئۆيىگە كىرىمەن، سەن ئىشىك ئالدىدا تۇرۇپ سالا قىلىپ بەر. ئۇ تايىنلىق بىزگە خېلى بىر نەرسە بېرىدۇ. ‹مۇشۇ بولار؟› دېسە، سەن ‹ياق، ئاز بولۇپ قالدى، يەنە..... يەنە..... بېرىڭ، دېگىن!» دەپ جېكىلەپتۇ.
ئۇلار قازان ئىگىسىنىڭ ئۆيىگە يېتىپ كەلگەندە، شاگىرتى ئىشىك ئالدىدا قاپتۇ.

ئۇستىسى تەپ تارتماستىن ئۆيگە كىرىپ كەپتۇ.

«سىلىنىڭ قازانلىرىنى ياسايمىز دەپ بىرقانچە كۈن ئەمگەك قىلدۇق، ئەمدى ئىش ھەققىمىزنى بېرىۋەتسىلە!» دەپ تۇرۇۋاپتۇ قازانچى.

«ھە، قانچىلىك بىر نەرسە بەرسەم بولار؟» دەپ سوراپتۇ قازانىنىڭ ئىگىسى. قازانچى بولسا تەمتىرىمەستىن: «ئىشىك تۈۋىدە شاگىرتىم بار، ئۇ سىرتتا تۇرۇپ تۇرىدۇ، سىلى بېرىدىغانىنى بېرىپ ، شۇنىڭدىن بولدىمۇ؟» دەپ سورىسىلا» دەپتۇ.

قازان ئىگىسى ئۆچىنى ئالىدىغان پەيتىنىڭ كەلگەنلىكىنى ھېس قىپتۇ.

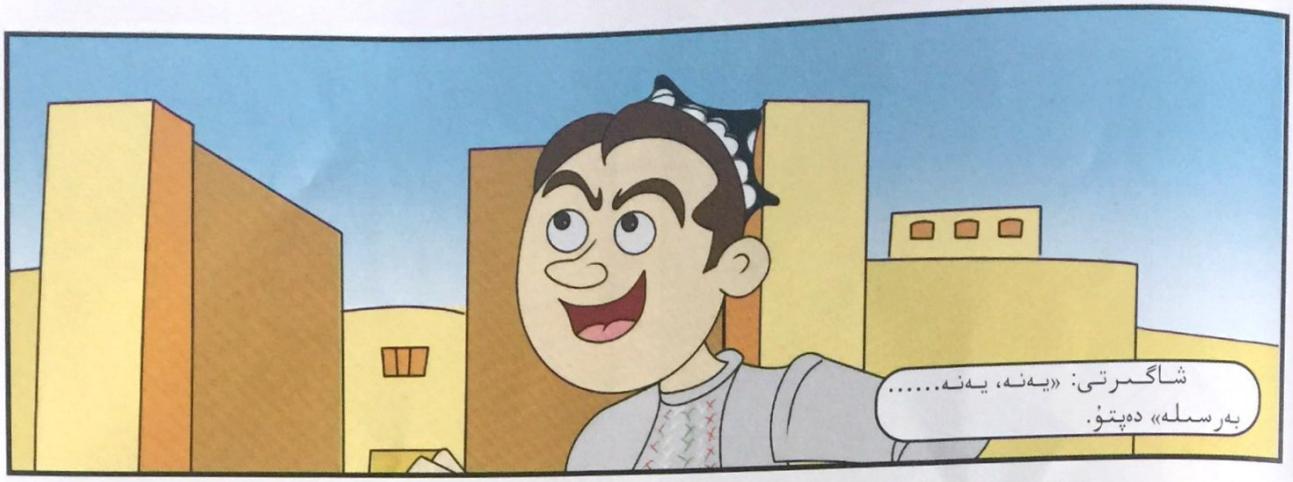
ئۇزاقتىن بېرى قازانىنىڭ ئەلىمىدە تىت ـ تىت بولۇپ يۈرگەن قازان ئىگىسى ئىشىكنى ئېتىپ، ئوچاق يېنىدىكى يوغان بىر كالتەكنى ئاپتۇ.

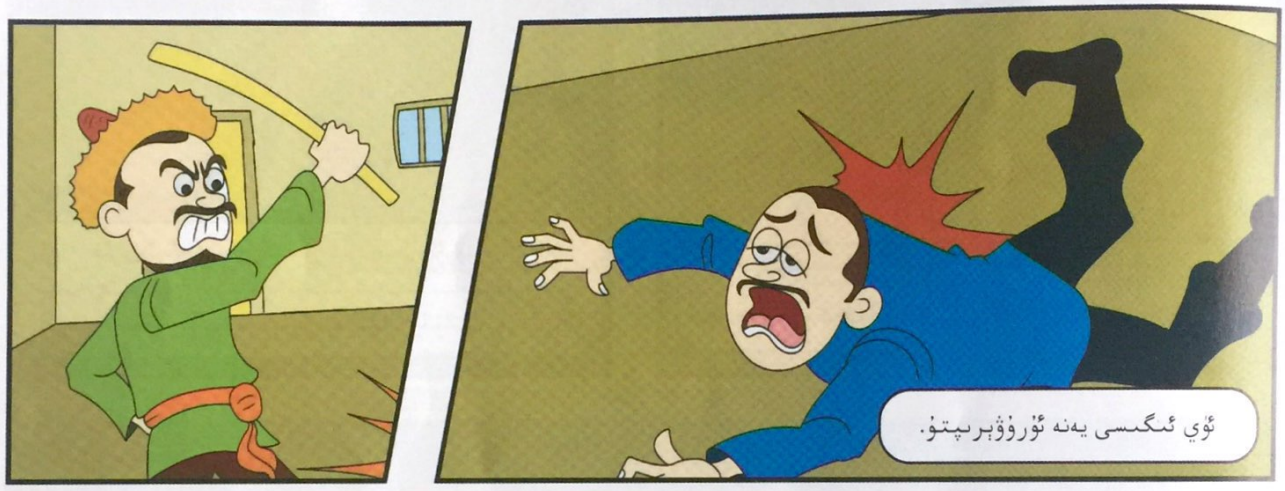

قازانچى بۇنى كۆرۈپ غال ـ غال تىترەپ كېتىپتۇ.

«ھە، ھەققىڭنى بېرەمتىم، مانا ئەمىسە ھەققىڭ!» قازان ئىگىسى قازانچىنى راسا ساۋداپ ھېرىپ كېتىپتۇ.

ئۇ ھېرىپ كەتكەچكە، تالادىكى شا-
گىرتىدىن: «بولدىمۇ؟» دەپ سوراپتۇ.
بايىتىن بېرى ئۇستامغا قوناق سوقۇپ بېرىۋاتقان بولسا كېرەك.
دەپ ئويلىغان شاگىرت، ئۇستىسىنىڭ يولدىكى جېكىلىشى بويىچە
«يوقسۇ، ئاز بولۇپ قالدى، يەنە..... يەنە..... بەرسىلە!» دەپتۇ.

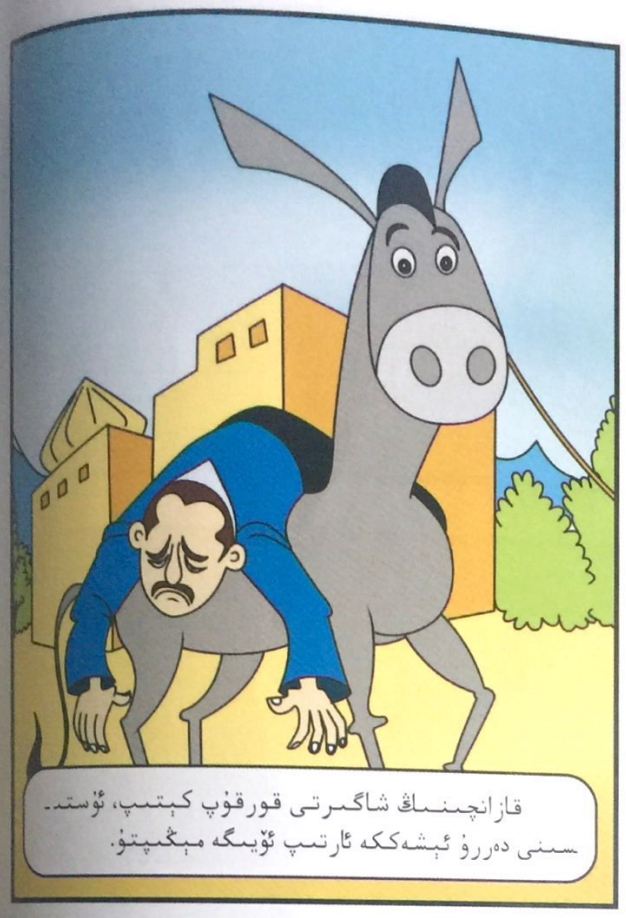

قازان ئىگىسى قازانچىنى يەنە ئۇرۇپتۇ. ھېرىپ كېتىپ: «بولدىمۇ» دېسە،

شاگىرتى: «يەنە، يەنە.....
بەرسىلە» دەپتۇ.

ئۇي ئىگىسى يەنە ئۇرۇۋېرىپتۇ.

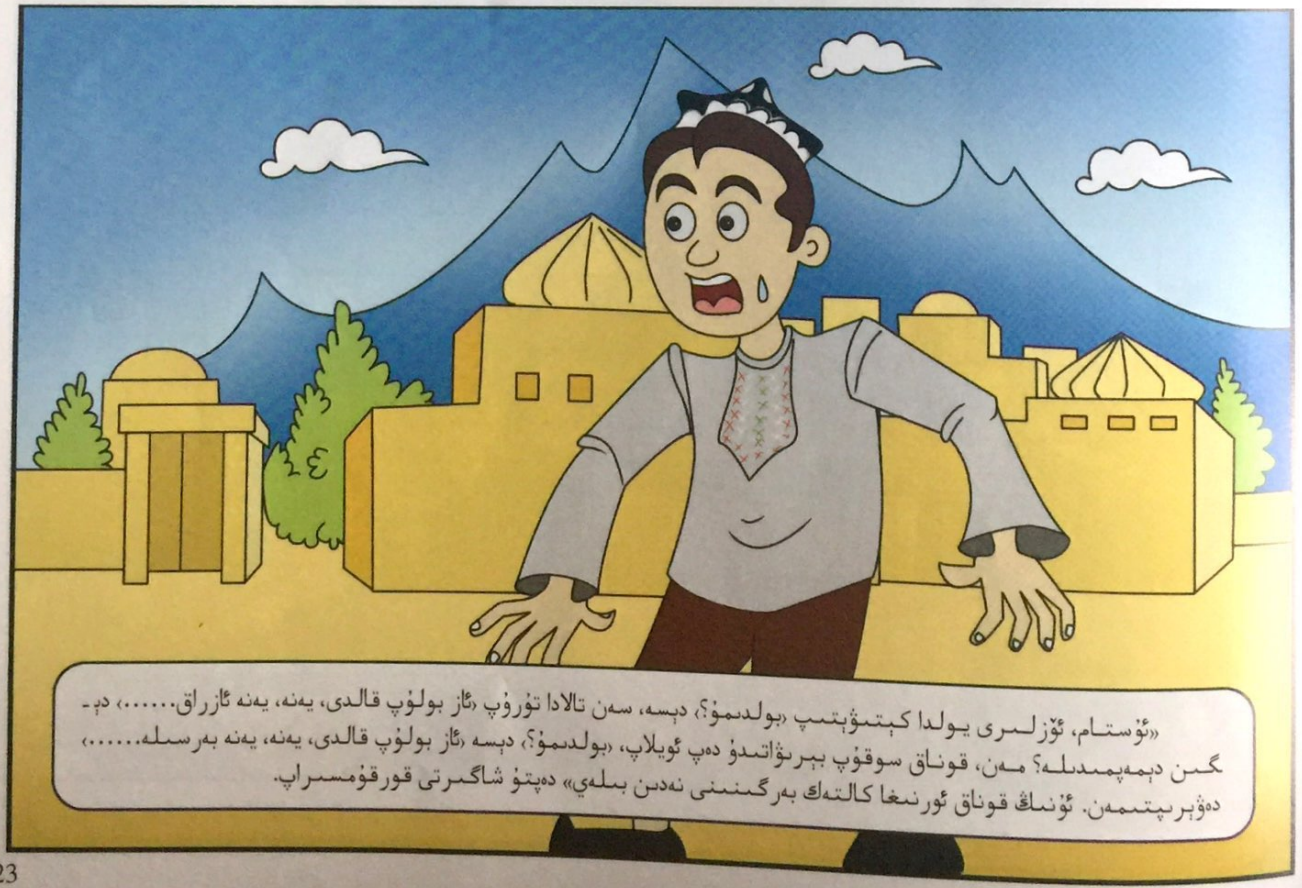

قازان ئىگىسى قازانچىنى ئۇرۇپ يېرىم جان قىلىپ قويۇپتۇ. ئاخىر ئىشكىنى ئېچىپ شاگىرتىغا: «ئەمدى كىرىپ ئۆزۈڭ قاراپ باق، بولارمىكى» دەپتۇ. شاگىرت كىرسە، ئۇستىسى يېرىم جان ياتقۇدەك.

قازان ئىگىسى جازانىخور قازانچىنى ئۇرۇۋېرىپ ناھا-
يىتى ھېرىپ كېتىپتۇ. ئەمما، ئىچىدە ساقلاپ يۈرگەن
دەردىنى چىقىرىۋالغانلىقىدىن ئىنتايىن خۇشال بوپتۇ.

قازانچىناڭ شاگىرتى قورقۇپ كېتىپ، ئۇستە-
سىنى دەررۇ ئېشەككە ئارتىپ ئۆيگە مېڭىپتۇ.

يولدا ئېشەك قېرىشقاندەك قاشاڭلىق قىلىپ ماڭغىلى ئۇنە-
مايا، شاگىرت ئارغامچىنى كۈچەپ تارتىپ ئاران ماڭدۇرۇپتۇ.

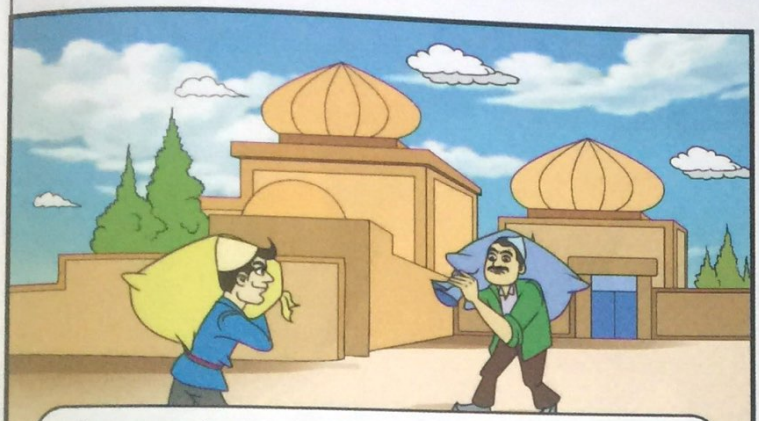

بىر چاغدا ئۇستىسى كۆزىنى ئېچىپ ئاچچىقىدا شاگىرتىغا قاقشاپ كېتىپتۇ: «هوي، نېمانداق قىلىسەن؟ ئۇ ئۇرۇپ هارسا، سەن تالادا تۇرۇپ «يەنە» بېرىك، يەتمەيدۇ دەۋاتىسىنا.»

«ئۇستام، ئۆزلىرى يولدا كېتىۋېتىپ «بولدىمۇ؟» دېسە، سەن تالادا تۇرۇپ «ئاز بولۇپ قالدى، يەنە، يەنە ئازراق.....» دې-گىن دېمەپمىدىلە؟ مەن، قوناق سوقۇپ بېرىۋاتىدۇ دەپ ئويلاپ، «بولدىمۇ؟» دېسە «ئاز بولۇپ قالدى، يەنە، يەنە بەرسىلە.....» دەۋېرىپتىمەن. ئۇنىڭ قوناق ئورنىغا كالتەك بەرگىنىنى نەدىن بىلەي» دەپتۇ شاگىرتى قورقۇمسىراپ.

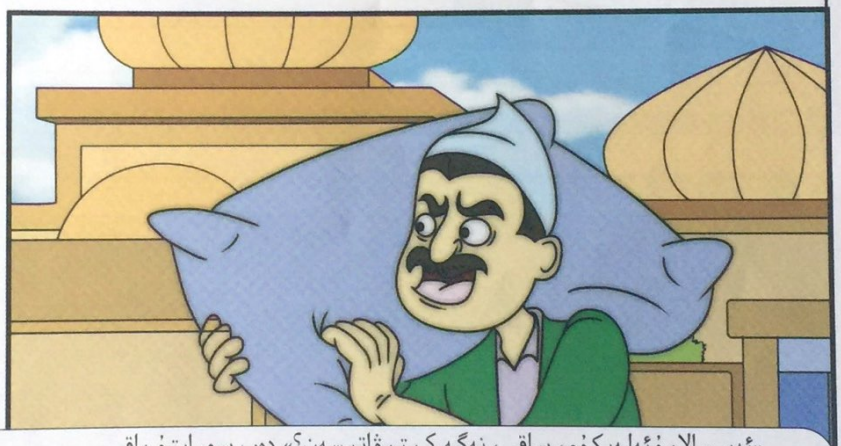
ئەكرى ئالدامچى

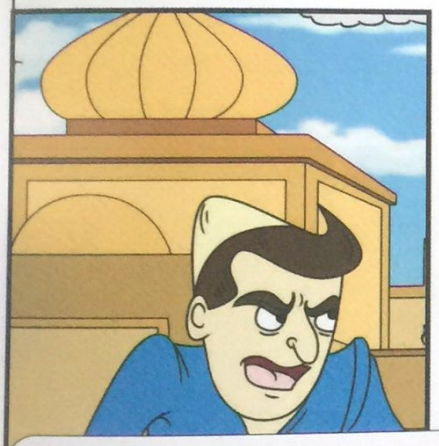

بۇرۇنقى زاماندا ئەككى ئالدامچى بولـ
غانىكەن. بىرى، كونا شەھەرلىك باقى، يەنە
بىرى، يېڭىشەھەرلىك ساقى ئىكەن.

كۈنلەرنىڭ بىرىدە بۇ ئەككى ئالدامچى يېڭىشەھەر بىلەن
كوناشەھەر ئارىلىقىدا ئۇچرىشىپ قاپتۇ. باقىنىڭ دۇمبىسىدە بىر
قاپ قوي مايىقى، ساقىنىڭ دۇمبىسىدە بىر قاپ تۇزگە مايىقى بار
ئىكەن.

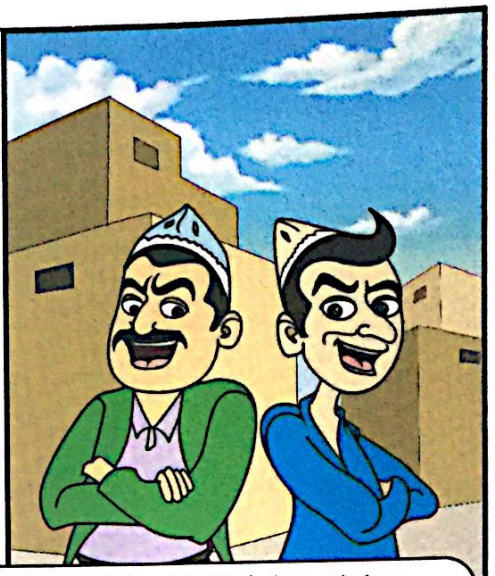
«ئەسسالامۇئەلەيكۇم، ساقى، نەگە كېتىۋاتىسەن؟» دەپ سوراپتۇ باقى.
«سىلەرنىڭ شەھەرگە كېتىۋاتىمەن، ئۇ ياقتا ياڭاق قىممەت دەپ ئاڭلىدىم، مۇنۇ يوغان ياڭاقلارنى پۇل قىلىپ كېلەي» دەپتۇ
ساقى.
«ھە، مەنمۇ سىلەر تەرەپكە كېتىۋاتىمەن، — دەپتۇ باقى، — سىلەرنىڭ شەھەردە ئۆزۈم قىممەت دەپ ئاڭلايمەن. بىر قاپ ئۆزۈم
ئېلىپ كېتىۋاتىمەن، — باقى ساقىنى ئالدىماقچى بوپتۇ، — ئەككىيلەن ۋاقتىمىزنى بىكارغا زايە قىلمايلى! ئۇنىڭدىن كۆرە،
ساتقىلى ئەكېتىۋاتقان نەرسىلىرىمىزنى تېگىشىپ، ھەرقايسىمىز ئۆز شەھىرىمىزگە ئاپىرىپ ساتساق بولمامدۇ؟»
«ئوندىق بولسا قاپلىرىمىزنىڭ ئاغزىنى ئاچمايلا تېگىشەيلى جۇمۇ» دەپتۇ ساقى.

شۇنداق قىلىپ، ئەككىسى ئۆشنىسىدىكى قاپلىرىنى تېگىشىپ، ئۆز مەھەللىلىرىگە قاراپ ئۆچقاندەك يۈرۈپ كېتىپتۇ.

ھەر ئىككىسى ھاسىراپ ـ ھۆمۈدەپ ئۆيلىرىگە يېتىپ كېلىپ قاپنى ئېچىپ قارىغۇدەك بولسا، بىرىنىڭكىدىن قوي مايىقى، يەنە بىرىنىڭكىدىن تۆگە مايىقى چىقىپتۇ. ھەر ئىككىلىسى «خەپ» دېگىنىچە دېمىنى ئىچىگە يۇتۇپتۇ ـ دە، يولى كەلگەندە بىر ـ بىرىنى راسا بىر قاپقانغا چۈشۈرۈپ، پۇخادىن چىقىشنى كۆڭلىگە پۈكۈپ قويۇپتۇ.
كۈنلەر ئۆتۈپ باقى بىلەن ساقى يەنە ئۇچرىشىپ قاپتۇ. «يول قاياققا؟» دەپتۇ باقى ساقىغا. «جېلىل باينىڭكىگە ئىش ئىزدەپ كېتىۋاتىمەن بۇرادەر» دەپتۇ ساقى. «ئۇنداق بولسا مەنمۇ باراي، ئىككىمىز بىللە ئىشلەپ قالساق ياخشى ئەمەسمۇ؟» دەپتۇ باقى.

ئەكرى ئالدامچى

بۇرۇنقى زامانىدا ئەكرى ئالدامچى بولغانىكەن. بىرى، كونا شەھەرلىك باقى، يەنە بىرى، يېڭىشەھەرلىك ساقى ئىكەن.

كۈنلەرنىڭ بىرىدە بۇ ئەكرى ئالدامچى يېڭىشەھەر بىلەن كوناشەھەر ئارىلىقىدا ئۇچرىشىپ قاپتۇ. باقىنىڭ دۇمبىسىدە بىر قاپ قوي مايىقى، ساقىنىڭ دۇمبىسىدە بىر قاپ تۆگە مايىقى بار ئىكەن.

«ئەسسالامۇئەلەيكۇم، ساقى، نەگە كېتىۋاتسەن؟» دەپ سوراپتۇ باقى.

«سىلەرنىڭ شەھەرگە كېتىۋاتىمەن، ئۇ ياقتا ياڭاق قىممەت دەپ ئاڭلىدىم، مۇنۇ يوغان ياڭاقلارنى پۇل قىلىپ كېلەي» دەپتۇ ساقى.

«ھە، مەنمۇ سىلەر تەرەپكە كېتىۋاتىمەن، — دەپتۇ باقى، — سىلەرنىڭ شەھەردە ئۆزۈم قىممەت دەپ ئاڭلايمەن. بىر قاپ ئۆزۈم ئېلىپ كېتىۋاتىمەن، — باقى ساقىنى ئالدىماقچى بوپتۇ، — ئەكسىلەن ۋاقتىمىزنى بىكارغا زايە قىلمايلى! ئۇنىڭدىن كۆرە، سانتىلى ئەكېتىۋاتقان نەرسىلىرىمىزنى تېگىشىپ، ھەرقايسىمىز ئۆز شەھىرىمىزگە ئاپىرىپ ساتساق بولمامدۇ؟»

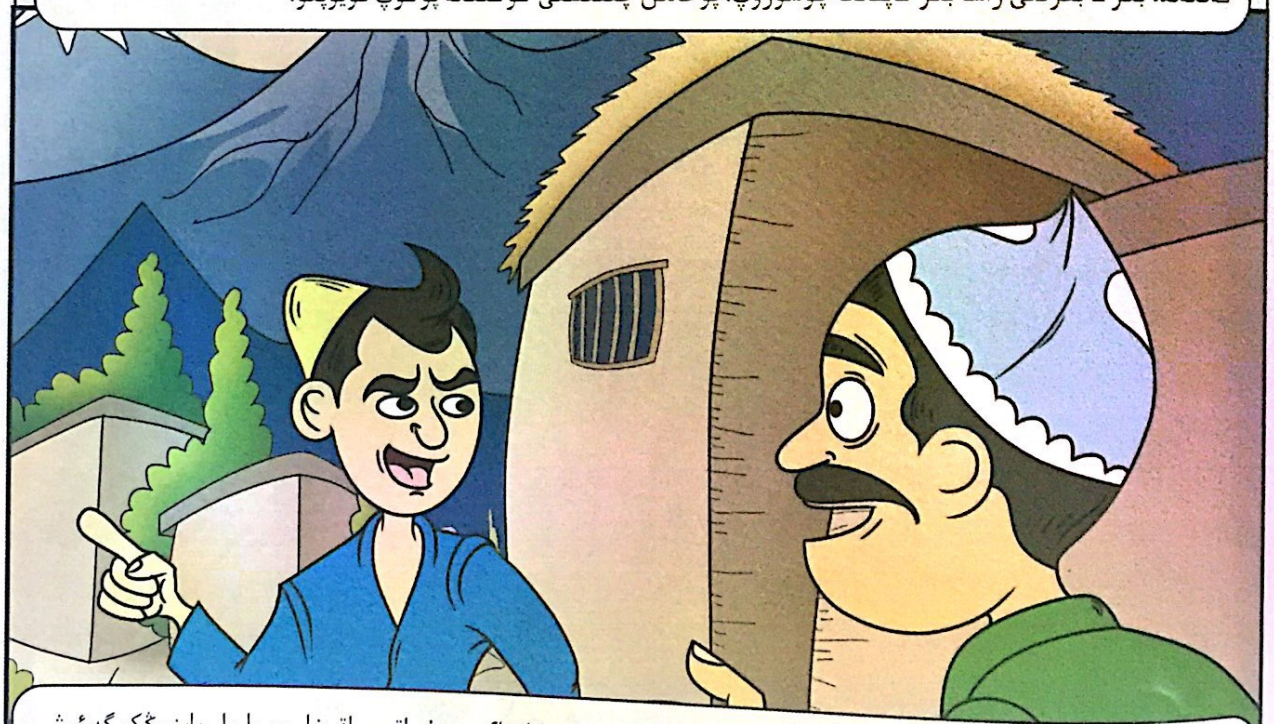
«ئۇنداق بولسا قاپلىرىمىزنىڭ ئاغزىنى ئاچمايلا تېگىشەيلى جۇمۇ» دەپتۇ ساقى.

شۇنداق قىلىپ، ئەكسىسى ئۆشنىسىدىكى قاپلىرىنى تېگىشىپ، ئۆز مەھەللىلىرىگە قاراپ ئۇچقاندەك يۈرۈپ كېتىپتۇ.

ھەر ئىككىسى ھاسىراپ ـ ھۆمۈدەپ ئۆيلىرىگە يېتىپ كېلىپ قاپنى ئېچىپ قارىغۇدەك بولسا، بىرىنىڭكىدىن قوي مايىقى، يەنە بىرىنىڭكىدىن تۆگە مايىقى چىقىپتۇ. ھەر ئىككىلىسى «خەپ» دېگىنىچە دېمىنى ئىچىگە يۇتۇپتۇ ـ دە، يولى كەلگەندە بىر ـ بىرىنى راسا بىر قاپقانغا چۈشۈرۈپ، پۇخادىن چىقىشنى كۆڭلىگە پۈكۈپ قويۇپتۇ.

كۈنلەر ئۆتۈپ باقى بىلەن ساقى يەنە ئۇچرىشىپ قاپتۇ. «بول قاياققا؟» دەپتۇ باقى ساقىغا. «جېلىل باينىڭكىگە ئىش ئىزدەپ كېتىۋاتىمەن بۇرادەر» دەپتۇ ساقى. «ئۇنداق بولسا مەنمۇ باراي، ئىككىمىز بىللە ئىشلەپ قالساق ياخشى ئەمەسمۇ؟» دەپتۇ باقى.

جىلىل بايغا مال بېقىپ بېرىشكە بىر مالچى، چوڭ قورۇسنىڭ ئىشلىرىنى قىلىپ بېرىشكە بىر مالاي لازىم ئىكەن. باقى مال باقماقچى، ساقى قورۇنىڭ ئىشلىرىنى قىلماقچى بولۇپ ئىشقا كىرىشىپتۇ.

باقى ئەتىگەن تۇرۇپ، بىر پارچە قاتتىق نانىنى قوينىغا سېلىپ، بىر قوتان مالنى ھەيدەپ چىقىپ كېتىدىكەن. ئۇ دالىدا ئەتىدىن كەچكىچە كۈنگە قاقلىنىپ، ئۇسسۇز-لۇقتىن سۈغا زار بولغانىنىڭ ئۈستىگە، تاراپ كەتكەن مالالارنى يىغىمەن دەپ يەتكۈچە جاپا تارتىدىكەن. تاپىنىغا كىرگەن تىكەنلەر پۇتىدىن قان ئېقىتسا، تاپاندىن ئۆتكەن ئىسسىق كۇزىدىن ياش چىقىرىدىكەن. باقى بىرىنچى كۈنىلا شۇنچىلىك ھېرىپ كېتىپتۇكى، ئېلىپ كەلگەن قاتتىق نانىنى يېيىشكىمۇ دەرمانى قالماي، كەچقۇرۇن ئۆلەي - ئۆچەي دەپ ئۆيگە ئاران كېلىۋاپتۇ.

ھويلا - ئارانىنىڭ ئىشىمۇ ساقىغا ئاسان چۈشمەپتۇ. ئۇنىڭغا ئازراق دەم ئېلىپ، بىرەر چىشلەم بىر-نەرسە يېۋېلىشقىمۇ ۋاقىت چىقماپتۇ. ئۇ راسا ھېرىپ، ھالى قالماي ھويلا سۈپۈرۈۋاتقاندا، توپىنىڭ ئارد-سىدىن بىر كۈموش پۇل تېپىۋاپتۇ - دە، بۇنىڭ بىلەن كۆڭلى توق بولۇپ، باقى كەلگەندە راسا ماختە-نىپ، ئۇنى بىر ئالداشنى كۆڭلىگە پۈكۈپتۇ.

كەچلىكى ئۇلار ئولتۇرۇپ پاراڭ سېلىشقا باشلاپتۇ: «پاھ، ئاغىنە! مالچى بولۇش نېمىدېگەن ياخشى، راھەت ۋە كۆڭۈللۈك، مالنى يىغىپ قويىسەن - دە، ئۇخلايسەن، بىر كۈننى ئۈيقۇ بىلەن ئۆتكۈزىسەن، ئۆيگە كەلگەندە، باي ئاتام بىلەن ئاغىچا ئانام قەنت بىلەن چاي، بوغۇرساق بىلەن ماي بېرىدۇ. نېمە يەيمەن، نېمە ئىچىمەن دېسەڭ، شۇ تەييار. شۇڭا، قوي-نۇمدىكى نانىنىمۇ يېمىدىم، كۆردۇڭمۇ؟» دەپتۇ باقى نانىنى كۆرسىتىپ.

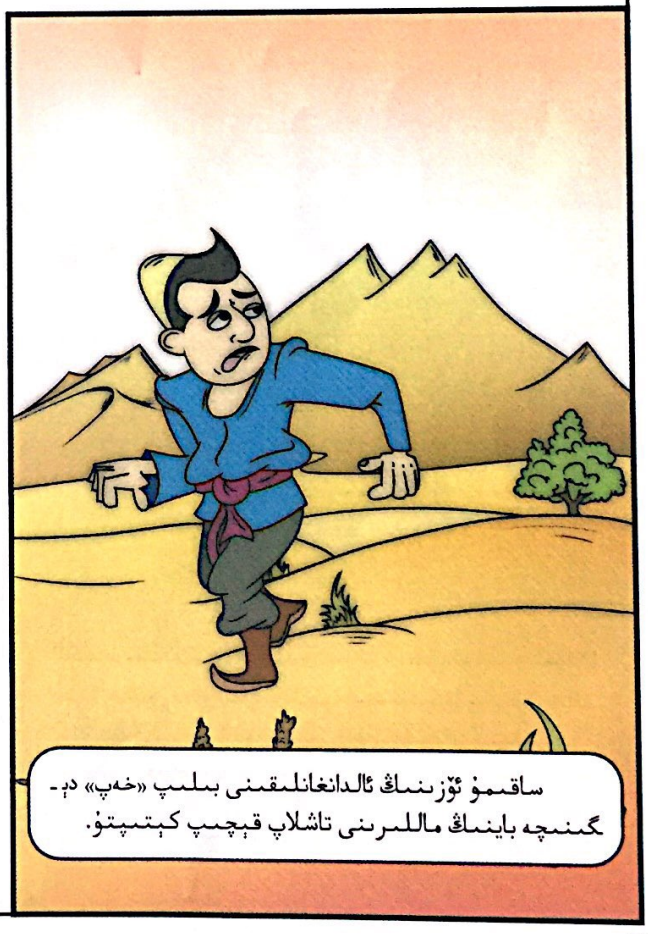
«ۋاي – ۋۇي، ئۇنى دەيدىغان بولساق، هويلا – ئارانلىقلا ئۇ-
شىمۇ يوقىنىڭ ئورنىدا ئىكەن، ئىشنى بىر دەمدە تۈگىتىۋېتە-
سەن – دە، بوشاپ قالىدىكەنسەن، شۇنىڭ بىلەن قىلىدىغان
ئىش يوق، ئۇسسۇل ئويناپ كېتىمەن. باي ئاكام بىلەن ئاغچا
ئاچامغا ئۇسسۇلۇم يېقىپ كەتكەن چېغى، «بەللى يىگىت!» دەپ
ماڭا بىرمۇنچە پۇل بەردى، كەچكىچە خەجلىسەم يەنە بىرى
ئىشىپ قالدى» دەپتۇ ساقى هېلىقى تېپىۋالغان كۆموش پۇل-
نى كۆرسىتىپ.

پۇلنى كۆرۈپ باقمىنىڭ كۆزى قىزىرىپتۇ – دە،
ساقمنى ئالدىماقچى بوپتۇ: «بىراق، مال باققاندا ئادەم
يالغۇزچىلىقتا زېرىكىپ كېتىدىكەن» دەپ كۆزىنىڭ
قۇيرۇقىدا ساقمغا قاراپ قويۇپتۇ.
«ئۇنى بىر دېمە ئاداش! بۇ يوغان هويلىدىكى تۆت تا-
نىڭ ئىچىدە مەنمۇ زېرىكىپ كېتىدىكەنمەن» دەپتۇ ساقى.
«بولمىسا ئىشلىرىمىزنى تېگىشمىمىزمۇيا؟» دەپ-
تۇ هەر ئىككىلىسى تەڭلا.

ساقى مال بېقىشقا چىقىپ، ئەتراپقا پىتىراپ كەت-
كەن مالالارنى يىغالماي جېنى تۇمشۇقىغا يېتىپتۇ.

باقمۇ هويلىنىڭ ئىشلىرىنى تۈگىتەلمەي كۆرمىگەننى
كۆرۈپتۇ.

باقى ئىشنىڭ جاپاسىغا چىدالماي كەچكە يېقىن تىكىۋېتىپتۇ.

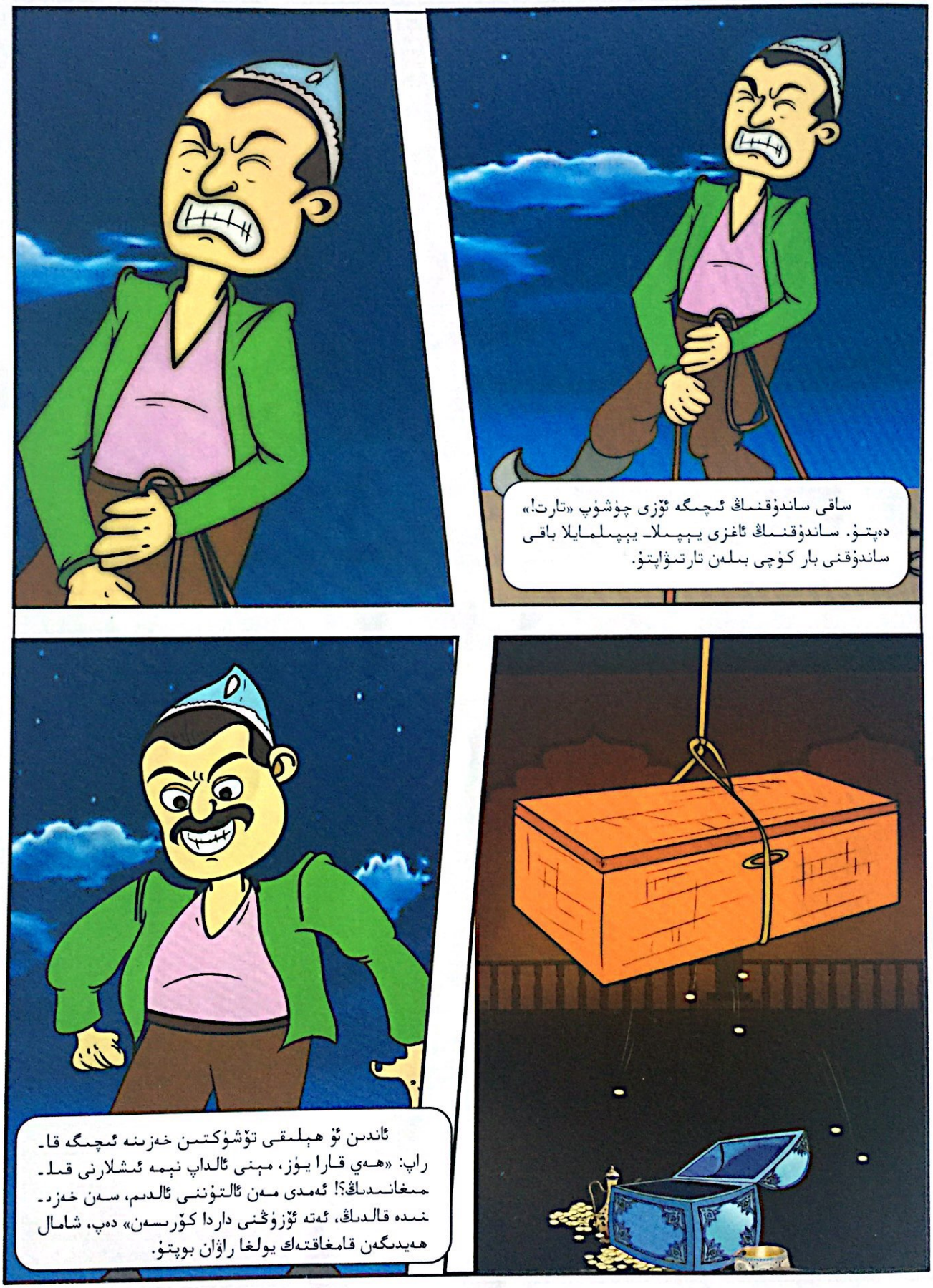

ساقىمۇ ئۆزىنىڭ ئالدانغانلىقىنى بىلىپ «خەپ» دې-
گىنىچە باينىڭ مالىلىرىنى تاشلاپ قېچىپ كېتىپتۇ.

كۈنلەرنىڭ بىرىدە ئۇلار ئىككىسى يەنە ئۇچرىشىپ
قاپتۇ. «قوشماق مېغىزدەك يېقىن دوستلار تۇرۇپ، نېمە ئۈ-
چۈن بىر - بىرىمىزنى ئالداپ يۈرىمىز؟ ئۇنىڭدىن كۆرە
ئىناق بولۇپ، باشقىلارنى بابلايلى» دېيىشىپتۇ ئۇلار.

مەسلىھەتلىشىپ خانىمنىڭ خەزىنىسىنى ئوغرىلىماقچى بوپتۇ. باقى بىر ئارغامچا، ساقى بىر ساندۇقنى ئېلىپ، خانىمنىڭ خەزىنىسىگە كېچىلەپ يېتىپ كەپتۇ.
ئۇلار قاراۋۇللارنىڭ ئۇخلاپ قالغان ۋاقتىدىن پايدىلىنىپ، خەزىنىنىڭ ئۆگزىسىنى تېشىپتۇ. باقى ساقىنى ساندۇققا سېلىپ ئارغامچا بىلەن خەزىنىگە چۈشۈرۈپتۇ.
ساقى ساندۇقتىن چىقىپ، چوڭقۇر خەزىنىنىڭ تېگىدىكى ئالتۇنلارنى كۆرۈپ ھەيران قاپتۇ.

«توشتۇر، توشتۇر، لىق توشتۇر» دەپتۇ باقى. ساقى ئاغىنىسىنىڭ خۇي ـ پەيلىنى بىلگەچكە، «ساندۇقنى لىق توشقۇزسام، ساندۇقنى تارتىۋېلىپلا، مېنى تاشلاپ قاچمىسۇن» دەپ ئويلاپتۇ.

ساقى ساندۇقنى يېرىمىغچە ئالتۇنغا توشقۇزۇپ، ياـ قىغا قاراپ: «يېرىم ساندۇق بولسا بولارمۇ؟» دەپ سوراپتۇ.

ساقى ساندۇقنىڭ ئىچىگە ئۆزى چۈشۈپ «تارت!» دەپتۇ. ساندۇقنىڭ ئاغزى يېپىلا- يېپىلمايلا باقى ساندۇقنى بار كۈچى بىلەن تارتىۋاپتۇ.
ئاندىن ئۇ ھېلىقى تۆشۈكتىن خەزىنە ئىچىگە قا- راپ: «ھەي قارا يۈز، مېنى ئالداپ نېمە ئىشلارنى قىل- مىغانسەنسەن؟! ئەمدى مەن ئالتۇننى ئالدىم، سەن خەز- نىدە قالدىڭ، ئەتە ئۆزۈڭنى داردا كۆرىسەن» دەپ، شامال ھەيدىگەن قامغاقتەك يولغا راۋان بوپتۇ.

لېكىن، خەزىنە يېنىدىن ئانچە يىراققا بارمايلا، نەپسى تاقىلداپ ئالتۇنلارنى كۆرۈپ باققۇسى كەپتۇ.

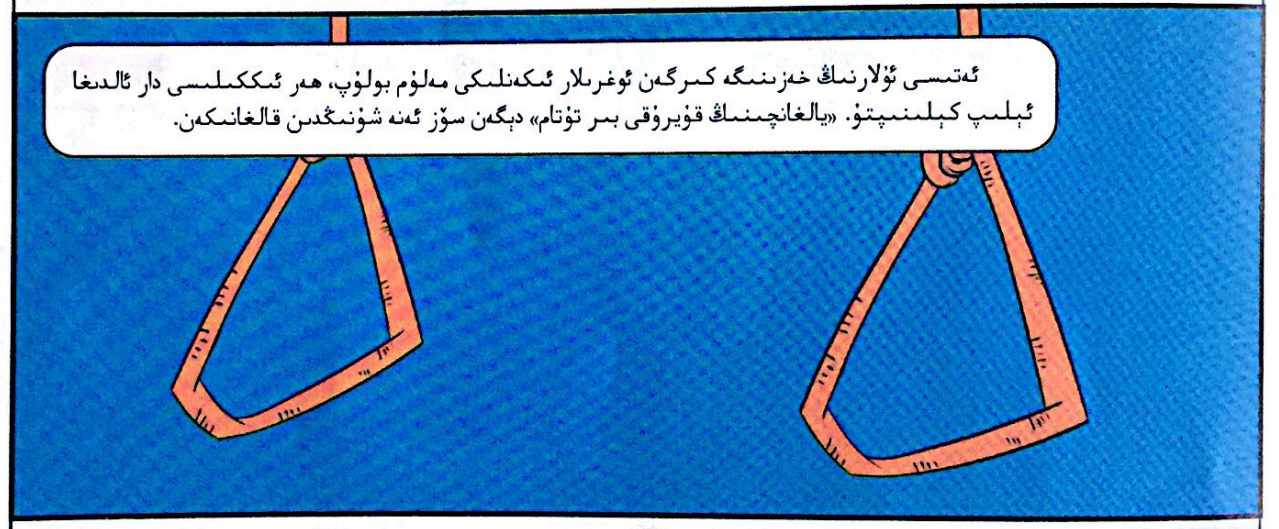
باقى ساندۇقنى يەرگە قويۇپ ئاغزىنى ئېچىپتۇ.

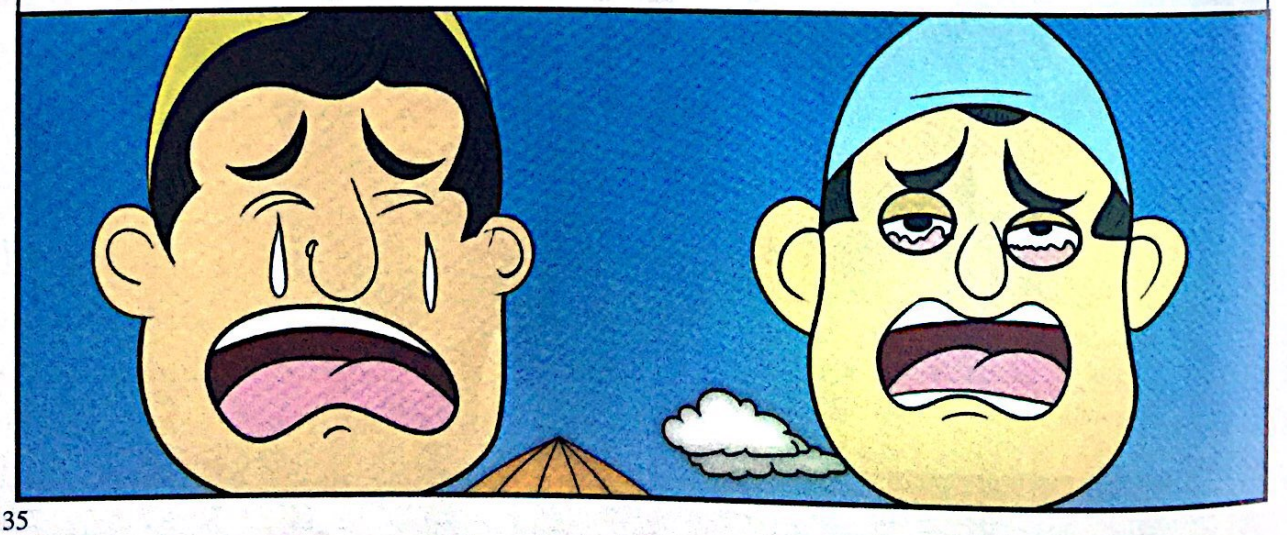
شۇ چاغدا ساندۇق ئىچىدىكى ساقى: «هوي قارا نىيەت، مېنى ئۆلۈمگە تۇتۇپ بەرمەكچىمىدىڭ؟!» دېگىنىچە سەكرەپ قوپۇپ باقىغا ئېسىلىپتۇ.

ئاجرىتىدىغان ئادەم يوق، بۇ ئىككىسى بىر - بىرىنى تازا مۇشتلاپ، ئاغزى - بۇرنى قانغا بويۇلۇپتۇ.

پادىشاھنىڭ خەزىنىسى ئەتراپىدا ئۇخلاۋاتقان لەشكەرلەر بۇ ئوپۇر - توپۇرنى ئاڭلاپ ئۇيقۇسىنى ئېچىپ قارىغۇدەك بولسا، بىر ساندۇق ئالتۇننىڭ يېنىدا ئىككى ئادەم تازا مۇشتلىشىۋاتقۇدەك.

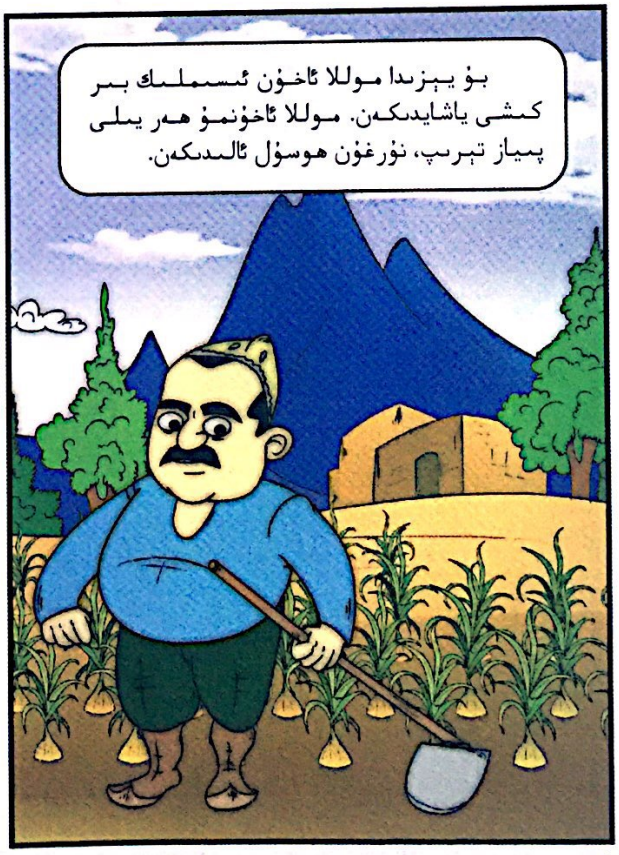

لەشكەرلەر ئۇلارنىڭ پۈت ـ قوللىرىنى مەھكەم باغلاپ، ئوردىغا ئېلىپ مېڭىپتۇ.

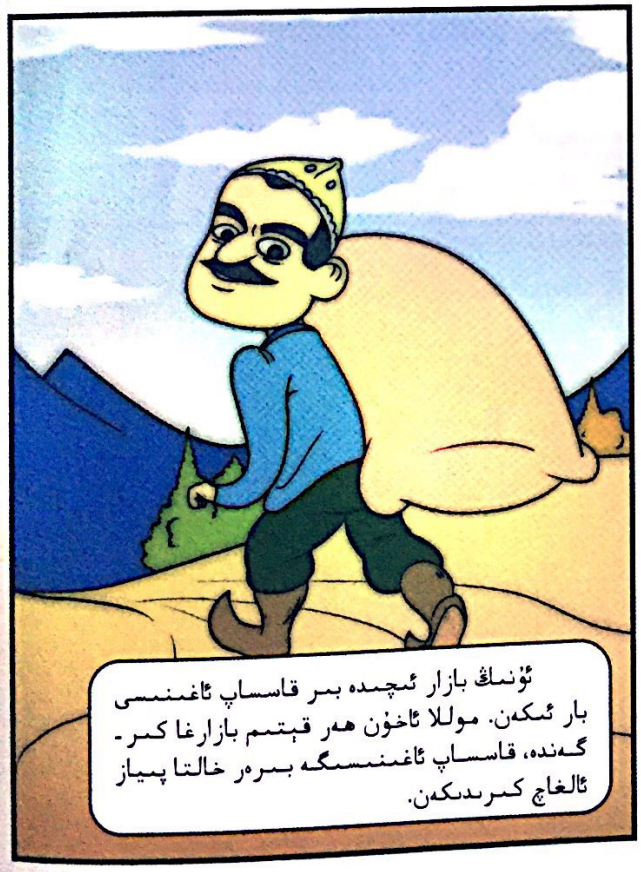

ئەتىسى ئۇلارنىڭ خەزىنىگە كىرگەن ئوغرىلار ئىكەنلىكى مەلۇم بولۇپ، ھەر ئىككىلىسى دار ئالدىغا ئېلىپ كېلىنىپتۇ. «يالغانچىنىڭ قۇيرۇقى بىر تۇتام» دېگەن سۆز ئەنە شۇنىڭدىن قالغانكەن.

قارامۇقچىنىڭ پىيىزى

قاسساپ بولسا دائىم ئۇنىڭغا گۆشلۈك، مايلىق پېتىر مانتا، قورداق، پولو، پەرمۇدە دېگەندەك ئېسىل تائاملارنى ئەتكۈزۈپ بېرىدىكەن.

ئەمما، موللا ئاخۇن ئالدىغا كەلگەن ھەرقانداق غىزاغا ئېغىز تەگكەن ھامانلا: «ھاي ـ ھاي، بىزنىڭ قارا-مۇقچىنىڭ پېيىزىدا غىزا قالتىس ئوخشايدۇ جۇمۇ!» دەيدىكەن.

ئۇنىڭ دائىم قاسساپنىڭ گۆش، مېيىنى تىلغا ئالماي، ئۇزىنىڭ پېيىزىنى ماختاپ غىزالىنىشى قاسساپنىڭ بەكمۇ جېنىغا تېگىپتۇ.

شۇنىڭ بىلەن كۈنلەرنىڭ بىرىدە موللا ئاخۇن قاسساپنىڭ ئۆيىگە كەلگەندە، قاسساپ خوتۇنىغا: «خوتۇن، بۈگۈن غەچلا پىياز چاناپ، پەقەت گۆش-مايلا ئارىلاشتۇرمايلا بىر تەخسە چىققۇدەك پېتىر مانتا تۇگۈپ قويە. ئۇزىمىزگە گۆشتە ئادەتتىكىدەك تۇگسەك بولىدۇ» دەپ تاپىلاپتۇ.

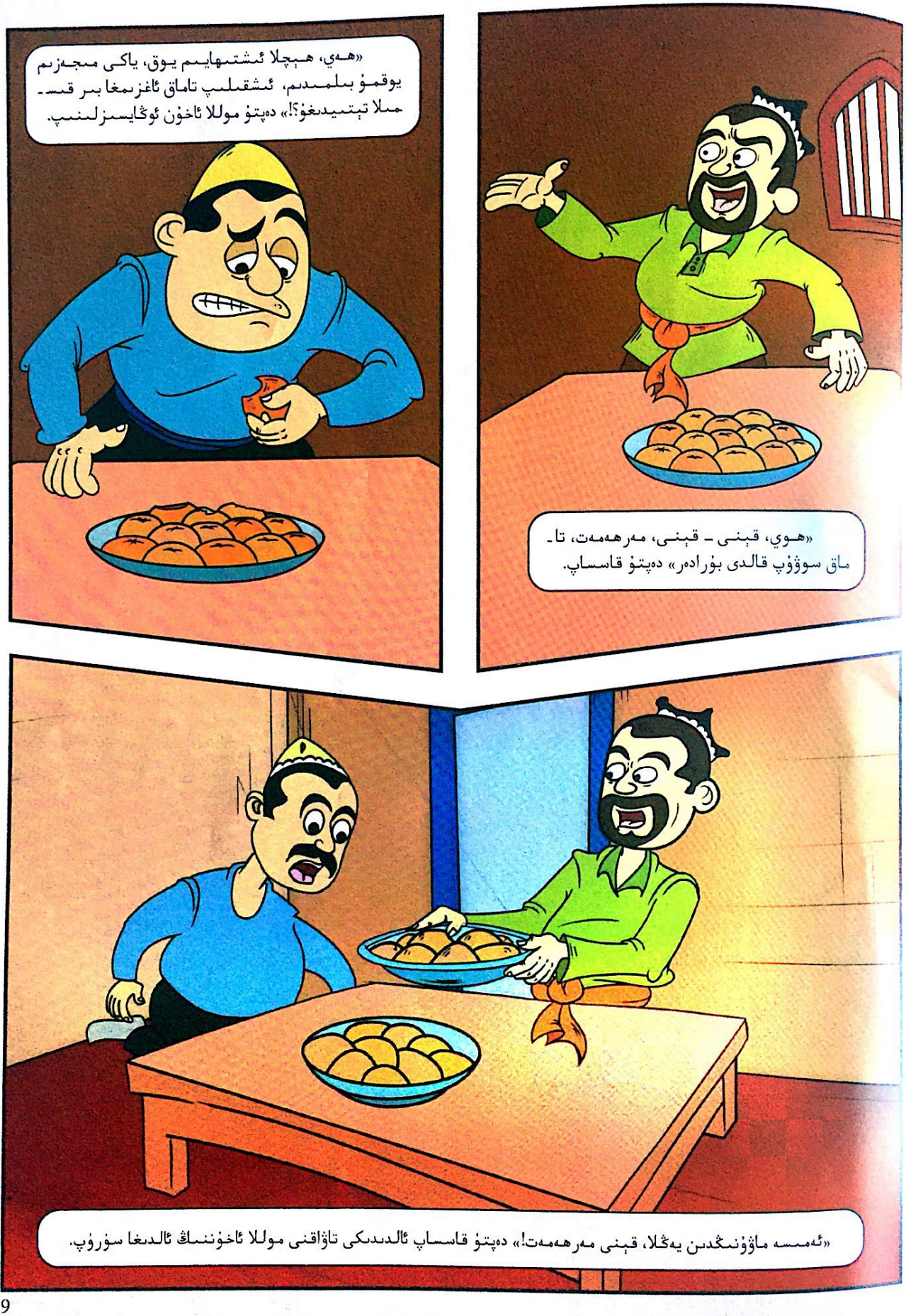
خوتۇن ئېرىنىڭ دېگىنىچە تاماقنى تەييارلاپتۇ.

داستىخان سېلىنىپ، هورى پۇرقىراپ، تىترەپ تۇرغان مانتا كەلتۈرۈلۈپتۇ. قاسساپ هېلىقى ئالاهىدە تەييارلانغان پىياز مانتىسىنى مېهمانىنىڭ ئالدىغا قويۇپتۇ.

«قېنى بېقىڭلار بۇرادەر!» دەپتۇ قاسساپ مېهمانىنى غىزاغا تەكلىپ قىلىپ.

موللا ئاخۇن قورساقنىڭ ئاچلىقىدىن مانتىدىن بىرنى يېۋېتىپتۇ. ساهىبخانىنىڭ زورلىشى بىلەن يەنە بىرنى تەستە يەپتۇ. ئەمما، قاڭسىق پىيازنىڭ تەمى كۆڭلىنى ئاينىتىپتۇ - دە، داستىخانغا قايتا قول ئۇزاتماپتۇ.

«هوي، قېنى ـ قېنى، مەرھەمەت، تاماق سوۋۇپ قالدى بۇرادەر» دەپتۇ قاسساپ.
«هەي، هېچلا ئىشتىهايىم يوق، ياكى مەجەزىم يوقمۇ بىلمىدىم، ئىشقىلىپ تاماق ئاغزىمغا بىر قىسىملا تېتىمىدىغۇ؟!» دەپتۇ موللا ئاخۇن ئوڭايسىزلىنىپ.
«ئەمىسە ماۋۇنىڭدىن يەڭلا، قېنى مەرھەمەت!» دەپتۇ قاسساپ ئالدىدىكى تاۋاقنى موللا ئاخۇننىڭ ئالدىغا سۈرۈپ.

مـوللا ئاخـۇن ئۇنـىڭدىن بـىرنى يەپتـىكـەن، ناھايـىتى مەززىلىك تېتىپتۇ.
«ھە، ماۋۇنىڭ تەمى بۆلەكچىلا ياخشىكەنغۇ!» دەپتۇ ئۇ.

قاسساپ تەنىلىك كۈلۈمسىرەپ: «ئاۋۇ بولسا قارامۇقچىنىڭ داڭلىق پىيىزى بىلەنلا تۇگۈلگەن مانتا، ماۋۇنىڭغا بولسا قاسساپنىڭ گۆش ـ يېغىمۇ ئارىلاشتۇ. رۇلغان. دېمەك، قارا مۇقچىنىڭ پىيىزىغا قاسساپنىڭ گۆش ـ يېغى ئارىلاشمىسا تاماقنىڭ لەززىتى بولمايدۇ بۇرادەر!» دەپتۇ.

بۇ گەپنى ئاڭلىغان مـوللا ئاخۇن خىجىلچىلىقتا لام ـ جىم دېيەلمەي قاپتۇ. شۇ ـ نىڭدىن كېيىن، ئۇ بازارغا كىرسە ئاغىنىسىنىڭ ئالدىدا قارا مۇقچىنىڭ پىيىزى توغرۇ ـ لۇق پەقەتلا ئېغىز ئاچمايدىغان بوپتۇ.

图书在版编目(CIP)数据

小气鬼：维吾尔文 / 买合木提·吐尔尼亚孜编绘. -- 喀什：喀什维吾尔文出版社，2015.2
（维吾尔民间故事有声漫画集《讲不完的故事》）
ISBN 978-7-5373-3673-4

Ⅰ. ①小… Ⅱ. ①买… Ⅲ. ①漫画－作品集－中国－现代 Ⅳ. ①J228.2

中国版本图书馆CIP数据核字(2015)第043261号

策　　划：艾尔肯·艾麦提
　　木拉提·吾布力哈生木
编　　辑：麦尔耶姆·图尔荪
责任编辑：迪丽拜尔·阿不都热依木
美术编辑：艾木热拉·艾尼瓦尔
责任校对：热孜玩古丽·阿布来提

讲不完的故事——小气鬼

漫画创作	买合木提·吐尔尼亚孜
出　　版	新疆人民出版总社 喀什维吾尔文出版社
电　　话	0998-2653927
地　　址	喀什市塔吾古孜路14号
邮　　编	844000
发　　行	新疆新华书店
印　　刷	新疆一龙印刷有限公司
开　　本	880×1230毫米　1/16 开本
印　　张	2.75
版　　次	2015年4月第1版
印　　次	2015年4月第1次印刷
定　　价	18.00元

مۇقاۋىنى لايىھەلىگۈچى: ئەمرۇللا ئەنۋەر

ISBN 978-7-5373-3673-4
9 787537 336734
定价：18.00元